

LOKALNI AKCIONI PLAN ZAPOŠLJAVANJA OPĆINE NOVI GRAD ZA PERIOD 2019 – 2021

Sarajevo, Decembar 2018. godine

U ime Općine Novi Grad Sarajevo

mr. Semir Efendić, Općinski načelnik

U ime Ekonomskog instituta Sarajevo

prof. dr. Muamer Halilbašić, Direktor

doc. dr. Hatidža Jahić

Eldar Komar

Ova publikacija je isključiva odgovornost partnera na Projektu “Nove strategije zapošljavanja na lokalnom nivou“ i ni u kom slučaju ne odražava službene stavove i mišljenja Evropske unije i Međunarodne organizacije rada.

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

International Labour Organization

Učesnici u pripremi Lokalnog akcionog plana zapošljavanja općine Novi Grad Sarajevo:

- **Partneri na Projektu Nove strategije zapošljavanja na lokalnom nivou**

JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

JU Srednja elektrotehnička škola Sarajevo

Centar za razvoj socijalnog poduzetništva Sarajevo

Cebos d.o.o. Sarajevo

Centrotrans Eurolines d.d. Sarajevo

Mistral Technologies d.o.o. Sarajevo

Herbal Spa d.o.o. Sarajevo

- **Predstavnici Službe za privredu i lokalni ekonomski razvoj Općine Novi Grad Sarajevo**

SADRŽAJ

UVOD	5
1. SOCIO – EKONOMSKA ANALIZA OPĆINE	7
1.1. Geografski položaj općine Novi Grad Sarajevo	7
1.2. Demografska struktura općine Novi Grad Sarajevo.....	7
1.3. Stanje na tržištu	9
1.4. Privreda	14
1.5. Stanje u obrazovanju	15
1.6. Realizovane mjere podsticaja zapošljavanju na području općine u 2018. godini	17
2. SWOT ANALIZA	19
3. CILJEVI LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZAPOŠLJAVANJA I VEZA SA DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA OPĆINE	23
3. FINANSIJSKI OKVIR I IZVORI FINANSIRANJA	25
4. NOSIOCI REALIZACIJE, MONITORING I EVALUACIJA AKCIONOG PLANA	25
Prilog 1. Pregled ciljeva, programa i odgovarajućih projekata lokalnog akcionog plana zapošljavanja	27

UVOD

Lokalni akcioni plan zapošljavanja Općine Novi Grad Sarajevo (LAPZ), za period 2019-2021. godine, predstavlja osnovni instrument provođenja aktivne politike zapošljavanja na području ove lokalne zajednice za naredne tri godine. Njime se definišu prioriteti i ciljevi politike zapošljavanja i utvrđuju programi i projekti koji će se realizovati, sa ciljem povećanja broja i kvaliteta radnih mjesta na području općine.

Lokalni akcioni plan je pripremljen od strane Radnog tima za realizaciju Projekta „Nove strategije zapošljavanja na lokalnom nivou“ koji je implementiran kroz Program Podrške lokalnim partnerstvima za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini (LEP Program) koji provodi Međunarodna organizacija rada u BiH (ILO), a finansira EU, putem Međunarodne organizacije rada (ILO) i uz konsultantsku podršku eksperata Ekonomskog instituta Sarajevo. Radni tim je učestvovao u moderiranim radionicama u funkciji analize trenutnog stanja, izrade SWOT matrice, sagledavanju realnih mogućnosti i predlaganju mjera i projekata za ovaj Plan. Na prijedlog Službe za privredu i lokalni ekonomski razvoj Općinski Načelnik utvrđuje Nacrt, po kojem će se provesti javne konsultacije, verifikacija i finalno odlučivanje.

Akcioni plan je usklađen sa Strategijom razvoja Općine Novi Grad Sarajevo kojom je definisana vizija razvoja Općine do 2020. godine: “Najdinamičnija općina u Kantonu Sarajevo do 2020. godine“. Općina nastoji biti prepoznata kao lokalna zajednica čvrsto opredijeljena za unapređenje poslovnog okruženja, privlačenje investicija, podizanje kvaliteta života građana i povećanje energetske efikasnosti. Navedenim strateškim dokumentom definisana su četiri cilja od kojih su prva dva neposredno vezana za zapošljavanje i tržište rada: (1) Podizanje konkurentosti privrede koja će generirati nova, kvalitetna radna mjesta na području općine; (2) Jačanje ljudskog kapitala kroz podršku projektima koji će rezultirati većim znanjem, vještinama, inovativnošću, kreativnošću, boljom psihofizičkom kondicijom, socijalnom kohezijom i inkluzijom.

Analizom demografskih kretanja, lokalne ekonomske situacije, stanja i kretanja na tržištu rada, utvrđeno je da su mjere i aktivnosti poduzete u proteklom periodu proizvele značajne rezultate koji su vidljivi u redovnim godišnjim izvještajima i statističkim pokazateljima. Na teritoriji općine Novi Grad Sarajevo bilježi se stalni porast broja stanovnika, kompanija i male privrede. Zvanične statistike ukazuju na porast broja zaposlenih i pad broja nezaposlenih, sa istaknutim učešćem općine u pozitivnim pomacima u odnosu na Kanton Sarajevo i Federaciju BiH. Ipak, identificirano je nekoliko izazova kojima je potrebno posvetiti odgovarajuću pažnju u narednom periodu. Prije svega, evidentna je niska izvozna orijentacija lokalne privrede, rast broja nezaposlenih visokoobrazovanih osoba, zatim rastući broj nezaposlenih u dobi iznad 55 godina (posebno žena), te rast broja dugoročno nezaposlenih (posebno onih koji na posao čekaju duže od 5 godina).

Kako bi se Općina nosila sa navedenim izazovima, u narednom periodu naglasak je potrebno staviti na interne snage identificirane kroz provedenu situacionu analizu. To se posebno odnosi na strateški pristup u planiranju, nastavak proaktivnog djelovanja u provedbi aktivne politike zapošljavanja i povećanja konkurentnosti lokalne privrede, održivost certifikata BFC SEE (Business Friendly Certification South East Europe) za povoljno poslovno okruženje, obezbjeđenje djelovanja Lokalnog partnerstva za zapošljavanje (LPZ), učešće u radu zvaničnih mreža saradnje na nivou jedinica lokalne samouprave u BiH, zatim kontinuiranu obuku i dobru komunikaciju sa privrednim subjektima.

Primarni cilj politike zapošljavanja u oOćini Novi Grad Sarajevo u periodu 2019-2021. godina je: “Povećati broj i kvalitet održivih radnih mjesta na području općine istovremeno promovirajući socijalnu uključenost i ravnopravnost spolova“. Ovaj cilj je operacionaliziran kroz set indikatora koji se nastoje postići, a to su:

- Broj registrovanih subjekata povećati minimalno za 5%
- Broj zaposlenih povećati minimalno za 5%
- Broj nezaposlenih smanjiti za minimalno 5%
- Povećati prosječnu plaću za minimalno 5%
- Učešće dugoročno nezaposlenih smanjiti na 75%
- Učešće nezaposlenih 55+ održati ispod 18%
- Učešće žena u strukturi nezaposlenih smanjiti ispod 60%

Ostvarivanje utvrđenih ciljnih vrijednosti planira se provesti primjenom seta mjera i programa koje će biti podržane kroz budžet Općine, zatim sredstva JU Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, sredstva budžeta Kantona Sarajevo, te učešća preduzeća i partnera iz privatnog i nevladinog sektora, sredstava inostranih donatora i druge izvore. Prioritetni programi uključuju: osiguranje pristupa povoljnim izvorima finansiranja za poslovne subjekte sa područja općine, jačanje poduzetničke infrastrukture (industrijske zone, centar za razvoj preduzetništva), unapređenje i promociju lokalne privrede, privlačenje novih investicija, podršku poljoprivrednicima i tradicionalnim zanatima, povećanje kvaliteta ljudskog kapitala kroz podršku inovacijama i preduzetništvu, povećanje zapošljivosti nezaposlenih osoba (posebno dugoročno) kroz saradnju sa Službom za zapošljavanje i drugim akterima, te unapređenje administrativnih kapaciteta i sistemski pristup zapošljavanju na području općine.

1. SOCIO – EKONOMSKA ANALIZA OPĆINE

1.1. Geografski položaj općine Novi Grad Sarajevo

Općina Novi Grad Sarajevo je najmnogoljudnija općina Kantona Sarajevo i Federacije BiH, uspostavljena 1978. godine podjelom ranije općine Novo Sarajevo u sastavu Grada Sarajeva na dvije nove općine: Novo Sarajevo i Novi Grad. Obuhvatila je industrijsko predgrađe i novoizgrađena naselja Sarajeva. Prostire se na površini od 47,2 km² i graniči sa općinama Novo Sarajevo, Ilidža, Vogošća, Ilijaš i Istočno Sarajevo. Na dan konstituisanja u ovom dijelu Sarajeva živjelo je oko 60.000 stanovnika u 18 mjesnih zajednica. Na dan 30. 06. 2018. godine u Općini Novi Grad Sarajevo evidentirano je 121.297 stanovnika. Administrativno, općina je organizirana u 28 mjesnih zajednica, i to: Staro Hrasno, Čengiće-Vila, Otoka, Švrakino Selo I, Švrakino Selo II, Švrakino Selo III, Aneks, Ali-pašino Polje A-I, Ali-pašino Polje A-II, Ali-pašino Polje B-I, Ali-pašino Polje B-II, Ali-pašino Polje CI, Ali-pašino Polje C-I, Ali-pašino Polje C-II, Saraj-Polje, Olimpijsko Selo, Dobrinja A, Dobrinja B, Dobrinja C, Dobrinja D, Buća Potok, Dolac, Ali-pašin Most I, Ali-pašin Most II, Briješće, Naselje heroja Sokolje, Dobroševići, Reljevo i Zabrdje.

1.2. Demografska struktura općine Novi Grad Sarajevo

Ubrzanim širenjem Sarajeva, privrednom izgradnjom i porastom broja stanovnika krenula je intenzivna gradnja ove općine na lokalitetu Sarajevskog polja. U tom periodu izgrađena su čitava naselja (Alipašino polje, Mojnilo, Saraj polje i Dobrinja). 14. Zimske Olimpijske igre, održane 1984. godine u Sarajevu i planinama oko Sarajeva, predstavljale su snagu još bržeg razvoja ovog područja. Za samo nekoliko godina podignuta su velika stambena naselja sa pratećim infrastrukturnim kapacitetima i javnim objektima tako da je općina 1991. godine imala 136.746 stanovnika. U periodu Agresije na Bosnu i Hercegovinu 1992. - 1995. općina je pretrpjela velike promjene u pogledu devastiranja privrednih, stambenih i javnih objekata, ljudskih gubitaka, pa i promjene teritorijalnih granica. Od 1996. godine, zajedno sa obnovom Sarajeva, otpočinje proces intenzivne obnove, oporavka i nove gradnje Općine Novi Grad Sarajevo. Za samo nekoliko godina općina je dobila karakter moderne urbane cjeline.

Komparativna analiza kretanja broja stanovnika u Federaciji Bosne i Hercegovine, Kantonu Sarajevo i općini Novi Grad Sarajevo ukazuje na nekoliko bitnih trendova. Dok broj stanovnika u Federaciji Bosne i Hercegovine¹ kontinuirano opada, na području općine Novi Grad Sarajevo evidentan je konstantan porast broja stanovnika (analiza za period 2013-2018. godina data je u tabeli ispod). Učešće općine Novi Grad Sarajevo u ukupnom stanovništvu Federacije BiH je

¹ | Bosni i Hercegovini.

5,52 %, a u Kantonu Sarajevo je 28,92%, isto se kontinuirano povećava, a posebno u posljednjih 5 godina (pogledati tabelu ispod).

Tabela 1: Komparativni demografski pokazatelji: FBiH, KS, Novi Grad Sarajevo

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Novi Grad Sarajevo	118.455	118.868	119.307	119.694	120.314	121.297
Kanton Sarajevo	413.034	414.721	416.433	417.498	418.542	419.414
Federacija BiH	2.219.131	2.215.997	2.210.994	2.206.231	2.201.193	2.196.233
Učešće u KS	28,68	28,66	28,65	28,67	28,75	28,92
Učešće u FBiH	5,34	5,36	5,4	5,43	5,47	5,52

Izvor: Federalni zavod za statistiku Bosne i Hercegovine

Povećanje broja stanovnika na području općine rezultat je kombinacije pozitivnog prirodnog priraštaja i pozitivnog migracijskog salda. Petogodišnja analiza (od 2013. do 2017. godine) pokazuje da broj živorođenih na području općine premašuje broj umrlih u svakoj godini. U kontekstu migracijskih kretanja, broj doseljenih na teritoriji Općine Novi Grad u analiziranom periodu konstantno premašuje broj odseljenih osoba.

Tabela 2: Prirodni priraštaj i migracijski saldo općine, 2013-2017.

Godina	Rođeni	Umrli	Doseljeni	Odseljeni	Rođeni - umrli	Migracijski i saldo
2013.	1.344	1.022	2.208	1.932	322	276
2014.	1.267	1.066	2.714	2.500	201	214
2015.	1.278	1.136	2.039	1.682	142	357
2016.	1.268	1.060	2.260	2.029	208	231
2017.	1.266	1.175	2.493	1.766	91	727

Izvor: Federalni zavod za statistiku - Demografske statistike i Migracije stanovništva

Prema podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, procijenjena gustina naseljenosti u 2017. godini iznosi 2.549 stanovnika/km². Općina Novi Grad Sarajevo je po gustini naseljenosti druga općina u odnosu na Kanton Sarajevo i Federaciju BiH.

1.3. Stanje na tržištu

Bosna i Hercegovina se u ekonomskom pogledu suočava sa velikim izazovima. Nedovoljne stope rasta, visoka nezaposlenost i nizak životni standard, u kombinaciji sa ekonomskim oporavkom u Evropskoj Uniji i otvaranjem tržišta rada zemalja članica, rezultirao je velikim odlivom radnosposobnog stanovništva. Ovaj problem kulminirao je u posljednjih nekoliko godina. U tom kontekstu, u narednom periodu potrebno je značajno dinamizirati aktivnosti na restrukturiranju nacionalne ekonomije kako bi se dovela na put održivog rasta, obnovila potražnja za radnom snagom, povećala zaposlenost i ublažila rastuća nejednakost stanovništva. Jedan od osnovnih makroekonomskih ciljeva je dostizanje nivoa pune zaposlenosti, a to je stanje u kojem svi koji to žele, mogu naći posao. Za poboljšanje stanja u oblasti zapošljavanja prioritet je razvoj privatnog sektora i otvaranje novih radnih mjesta, bolje funkcionisanje tržišta rada, veća izdvajanja i efektivnost aktivnih mjera zapošljavanja kroz unapređenje vještina nezaposlenih osoba, strukovnog obrazovanja i treninga.

Prosječan broj zaposlenih u FBiH u 2017. godini iznosio je 505.201, što je u odnosu na 2016. godinu više za 47.227 uposlenih ili 9,35%. Broj zaposlenih u 1991. godini na području koje danas pripada FBiH iznosio je 631.020, tako da je nivo zaposlenosti u 2017. godini dostigao 80,06% nivoa iz 1991. godine. Stepenn zaposlenosti u 2017. godini iznosio je 30,2% (mjereno u odnosu na radno sposobno stanovništvo prema metodologiji Eurostata – registrovana zaposlenost).

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u periodu 2013.-2017. godina u Kantonu Sarajevo je otvoreno gotovo 22 hiljade novih radnih mjesta. Oko četvrtina novih radnih mjesta otvorena je na području općine Novi Grad Sarajevo. Otuda je i učešće Općine u ukupnom broju radnih mjesta na području Kantona Sarajevo povećano sa 18,1 na 19,1 posto. Radi se o najvećem relativnom porastu od svih lokalnih zajednica na području KS (pogledati tabelu ispod).

Tabela 3: Komparativni pregled generisanja radnih mjesta po općinama u Kantonu Sarajevo

2013 Prosječan broj zaposlenih			2017 Prosječan broj zaposlenih			Rang
Kanton Sarajevo	122.862	100%	Broj zaposlenih u KS	144.223	100%	
Općina Novo Sarajevo	23.452	19,1	Općina Novo Sarajevo	25.493	17,7	4.
Općina Ilidža	17.477	14,2	Općina Ilidža	21.726	15,1	3.
Općina Ilijaš	2.401	2,0	Općina Ilijaš	4.031	2,8	5.
Općina Trnovo	328	0,3	Općina Trnovo	291	0,2	9.
Općina Hadžići	3.891	3,2	Općina Hadžići	4.384	3,0	8.
Općina Vogošća	3.926	3,2	Općina Vogošća	5.369	3,7	7.
Općina Centar	39.706	32,3	Općina Centar	44.399	30,8	2.
Općina Novi Grad	22.223	18,1	Općina Novi Grad	27.533	19,1	1.
Općina Stari Grad	9.458	7,7	Općina Stari Grad	10.997	7,6	6.

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Do sličnih zaključaka dolazimo ukoliko analiziramo kretanje broja nezaposlenih na području općine u odnosu na Kanton Sarajevo i Federaciju Bosne i Hercegovine. Naime, komparirajući podatke o broju registrovanih nezaposlenih osoba na evidenciji JU Službe za zapošljavanje KS iz decembra 2012. i avgusta 2018. godine, vidimo da je broj nezaposlenih na području općine smanjen za oko 3 hiljade ili za 15,54 posto. U istom periodu nezaposlenost u Kantonu Sarajevo je smanjena za 13,94 posto, a u Federaciji BiH za 13,13 posto (pogledati tabelu ispod).

Tabela 4: Komparativna analiza kretanja nezaposlenosti (FBiH, KS, NG)

Period Područje	Decembar 2012.	Avgust 2018.	Smanjenje / povećanje nezaposlenosti	Procentualna promjena
Općina Novi Grad	20.257	17.110	-3.147	15,54
Kanton Sarajevo	73.018	62.842	-10.176	13,94
Federacija BiH	384.852	334.315	-50.537	13,13

Paralelno sa smanjenjem broja nezaposlenih na području općine rasla je i prosječna plaća. Ista je u decembru 2012. godine iznosila 916,57 KM, a u avgustu 2018. godine 962,00 KM, što je skromno povećanje za generisanje stabilnog rasta i razvoja.

Pozitivni pomaci na tržištu rada većim dijelom su rezultat strateškog opredjeljenja općine da uzme proaktivnu ulogu i izdvoji značajno veća sredstva za podršku lokalnoj privredi, te da u saradnji sa JU Službom za zapošljavanje i drugim akterima realizira veliki broj aktivnih mjera zapošljavanja, o čemu će više riječi biti u daljem tekstu.

Uprkos uglavnom pozitivnim kretanjima, na lokalnom tržištu rada identificirani su i određeni izazovi kojima će u budućnosti biti potrebno posvetiti odgovarajuću pažnju u smislu intervencija aktivnih mjera i programa.² Prvi izazov vezan je svakako za neaktivnost stanovništva koja je evidentna iz razlike radno sposobnog stanovništva i kontingenta radne snage (zaposleni i nezaposleni) na području općine, odnosno niske stope zaposlenosti (mjerene kao odnos broja zaposlenih i radno sposobnog stanovništva).

Tabela 5: Analitički prikaz trendova zaposlenosti i nezaposlenosti- Općina Novi Grad Sarajevo

Godina	Radno sposobno Stanovništvo	Radna snaga	Zaposleni	Nezaposleni (decembar)
2013.	83.828	42.420	22.223	20.197
2014.	83.429	42.662	22.684	19.978
2015.	83.136	44.473	24.452	20.021
2016.	82.857	44.139	24.833	19.306

² Većina ovih izazova je karakteristična za cijelu BiH. Dakle, ne samo za ovu lokalnu zajednicu.

2017.	82.707	45.736	27.533	18.203
Godina	Radno sposobno stanovništvo	% radno sposobnog stanovništva	Stopa zaposlenosti	Stopa nezaposlenosti
2013.	100,0	70,8	26,5	24,1
2014.	100,0	70,2	27,2	23,9
2015.	100,0	69,7	29,4	24,1
2016.	100,0	69,2	30,0	23,3
2017.	100,0	68,7	33,3	22,0

Izvori: Federalni zavod za statistiku - tematski bilteni (271)

Drugi evidentiran problem je rast učešća visoko obrazovanih u ukupnom kontingentu nezaposlenih osoba na području općine. Naravno, prema kriteriju stepena stručnog obrazovanja najveći udio u nezaposlenosti još uvijek se odnosi na stanovništvo sa završenom srednjom školom (kvalifikovani, visokokvalifikovani radnici i osobe sa srednjom stručnom spremom) – oko 60 %. Treba imati u vidu zvanične podatke JU Službe za zapošljavanje KS da je registrovano oko 2,5 hiljada nezaposlenih osoba sa završenom višom školom ili fakultetom. Učešće ove kategorije u ukupnom broju registrovanih nezaposlenih je povećano sa 11,3 posto u 2013. na 13,7 posto na kraju 2017. godine. Detaljna analiza dostupnih statističkih podataka upućuje na zaključak da je u posljednjih desetak godina udvostručen broj osoba koje svake godine završavaju visokoškolsko obrazovanje. Evidentno je da lokalna privreda, uključujući područje Kantona Sarajevo, nije bila u mogućnosti apsorbirati sve ove kadrove.

Tabela 6: Nezaposleni prema stepenu stručnog obrazovanja

Godina	Učešće nezaposlenih sa nižim nivoom obrazovanja ³		Učešće nezaposlenih sa srednjim nivoom obrazovanja ⁴		Učešće visokoobrazovanih ⁵ nezaposlenih	
2013.	5.826	29,2	11.855	59,5	2.248	11,3
2014.	5.554	28,3	11.882	60,5	2.211	11,3
2015.	5.430	27,4	12.018	60,5	2.403	12,1
2017.	4.876	26,8	10.831	59,5	2.496	13,7

Izvor: Federalni zavod za statistiku (Kantoni u brojkama)

Od značaja je navesti i stručna zvanja i zanimanja svih stupnjeva složenosti koja se u najvećim brojevima prikazuju na statistikama Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, a koja se istovremeno odnose na područje općine Novi Grad Sarajevo. Zanimanje daktilograf prednjači po broju nezaposlenih iz prve kategorije zanimanja, dok iz druge kategorije zanimanja prednjače prodavači. Maturant gimnazije i ekonomski tehničar su zanimanja koja u dvogodišnjoj komparaciji bilježe najviše brojke pri evidenciji na listi nezaposlenih. U kategoriji

³ Niži nivo obrazovanja obuhvata NK, PK i NSS

⁴ Srednji nivo obrazovanja obuhvata KV, VKV i SSS

⁵ Visoki nivo obrazovanja obuhvata VŠS i VSS

visoko-obrazovanih, zanimanja diplomirani ekonomista i diplomirani pravnik imaju visoka mjesta na listama nezaposlenih osoba. Bitno je naglasiti i pozitivan trend smanjenja broja nezaposlenih sa zanimanjima koja su vodeća bila prema analitici iz decembra 2015. godine. Ta smanjenja su bilježena u svakoj od kategorija.

Tabela 7: Registrovani nezaposleni prema zanimanjima, 2015. vs 2018.

Decembar 2015.	Broj lica na evidenciji nezaposlenih	Septembar 2018.	Broj lica na evidenciji nezaposlenih
1. zanimanja profila PK i NS			
Daktilograf	86	Daktilograf	76
pomoćni krojač tekstila	16	pomoćni krojač	13
pomoćni kuhar	15	pomoćni kuhar	13
Stenodaktilograf	13	Stenodaktilograf	10
tehnički crtač	6	Knjigovezac	5
2. zanimanja profila KV i VK			
Prodavač	1000	prodavač	858
vozač motornih vozila	352	vozač motornih vozila	280
Frizer	310	frizer	262
Automehaničar	241	automehaničar	192
Kuhar	203	Kuhar	172
3. zanimanja profila SSS			
maturant gimnazije	943	maturant gimnazije	851
ekonomski tehničar	670	ekonomski tehničar	606
mašinski tehničar	450	mašinski tehničar	410
medicinska sestra	203	medicinska sestra	169
elektroenergetski tehničar	186	fizioterapeut	140
4. zanimanja profila VŠS			
Ekonomista	66	ekonomista	53
pravnik	25	Pravnik	25
nastavnik razredne nastave	20	građevinski inženjer	7
nastavnik predškolskog vaspitanja	12	nastavnik ekonomike domaćinstva i hemije	7
viši fizioterapeut	11	nastavnik razredne nastave	7
5. zanimanja profila VSS			
dipl. Ekonomista	345	dipl. ekonomista	292
dipl. Pravnik	277	dipl. pravnik	220
dipl. socijalni radnik	173	dipl. socijalni radnik	126
dipl. Novinar	116	dipl. novinar	110
dipl. Politolog	114	dipl. politolog	108

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Pregled broja nezaposlenih prema starosnoj strukturi ukazuje da su najzastupljenije osobe starosti od 30 do 54 godine (pogledati tabelu ispod). Međutim, analiza kretanja nezaposlenosti u periodu 2013.-2017. pokazuje rast broja nezaposlenih starosti 55 i više godina. Ovo će predstavljati poseban izazov budući da se radi o teško zapošljivoj kategoriji nezaposlenih osoba, od čega žene čine oko 77 %.

Tabela 8: Pregled registrovanog broja nezaposlenih prema starosti i spolu

Godina	15 – 29 godina	30 – 54 godine	55 i više godine
2013.	5.857	11.659	2.646
2014.	5.728	11.480	2.763
2015.	5.759	11.557	2.894
2016.	5.054	11.146	3.106
2017.	4.365	10.627	3.211
Udio žena u registrovanom broju nezaposlenih prema starosti			
2013.	3.146	7.337	1.891
2014.	2.986	7.238	2.027
2015.	3.076	7.333	2.171
2016.	2.628	7.074	2.381
2017.	2.307	6.823	2.482

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U pogledu dužine čekanja na posao, analitički podaci Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo ukazuju da se na evidencijama nezaposlenih dominantno nalaze dugoročno nezaposlene osobe, tj. osobe koje na posao čekaju duže od godinu dana – gotovo 80 posto evidentiranih (pogledati tabelu ispod).

Tabela 9: Nezaposleni prema vremenu čekanja na zaposlenje, 2013-2017. godina

Dužina čekanja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
do 12 mjeseci	4.044	4.364	4.385	4.213	4.085
od 1 do dvije godine	2.590	2.389	2.578	2.285	2.039
od 2 do 5 godina	4.550	4.164	4.148	3.782	3.434
Preko 5 godina	8.978	9.010	9.099	9.026	8.645
UKUPNO	20.162	19.927	20.210	19.306	18.203

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Posebno zabrinjava rastuće učešće nezaposlenih koji na posao čekaju duže od 5 godina. Ovome treba dodati i podatak da oko trećine registrovanih nezaposlenih na području općine traži prvo zaposlenje (nema nikakvo radno iskustvo). U kombinaciji navedeni pokazatelji objašnjavaju veliki broj neaktivnih osoba, posebno obeshrabrenih⁶ u strukturi neaktivnih osoba (15-20 %). Ovakvu situaciju većim dijelom, pored neformalne zaposlenosti, objašnjava i osjetnu razliku administrativne i anketne nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini.⁷

⁶ Osobe koje vjeruju da ne mogu naći zaposlenje, iako žele raditi i spremne su da počnu raditi u naredne dvije sedmice, ako bi im posao bio ponuđen.

⁷ Prema posljednjim podacima Agencije za statistiku BiH, anketna nezaposlenost (mjerena prema metodologiji Međunarodne organizacije rada) iznosi svega 18,4 posto.

1.4. Privreda

Prosječna realna stopa rasta BDP-a Bosne i Hercegovine za period 2007 – 2017. iznosi 1,50 %, dok prosječna nominalna stopa rasta BDP-a za isti period iznosi 3,30 %. Bruto domaći proizvod na nivou BiH bilježi rast u 2017. godini. Prema pokazateljima državne Agencije za statistiku BiH, procijenjeni BDP proizvodnim pristupom za 2017. godinu nominalno iznosi 31.332 miliona KM i u odnosu na 2016. godinu viši je za 4,8%, dok realni rast iznosi 3,1 %. U FBiH, u 2017. godini, zabilježen je rast bruto domaćeg proizvoda. Ostvareni nominalni BDP u FBiH za 2017. godinu iznosi 20.502 mil. KM. Nominalna stopa rasta iznosi 4,9 %, dok je realna stopa rasta 3,1 %. U periodu 2012.- 2017. godine za FBiH ostvaren je prosječan godišnji rast BDP-a u procentu od 3,8 %.

Prema podacima Vanjskotrgovinske komore Bosne i Hercegovine za 2017. godinu, učešće općine Novi Grad Sarajevo u uvozu u Kantonu Sarajevo iznosi 19.03 %, dok učešće u izvozu iznosi 9.03 %. Prisutan je negativni saldo trgovinske razmjene u iznosu -689.537 KM. Tome doprinosi veći broj logističkih centara uvoznih kompanija, koje su smještene na teritoriju općine Novi Grad Sarajevo.

Tabela 10: Vanjskotrgovinska razmjena Općine Novi Grad u 2017. godini (u 000 KM)

Općina	Uvoz	Učešće u uvozu (%)	Izvoz	Učešće u izvozu (%)	Pokrivenost	Saldo
Novi Grad	798.925	19.03	111.388	9.03	13,94	-689.537

Izvor: Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine

Za poboljšanje spoljnotrgovinske razmjene potrebno je voditi računa o strukturi generisanja novih privrednih subjekata na teritoriji općine.

Prema broju registrovanih poslovnih djelatnosti na području općine Novi Grad prednjače uslužne djelatnosti, potom trgovina na malo i veliko, te subjekti koji se bave popravkom motornih vozila i motocikala. Objektivno, vremenski trend pokazuje da raste broj registrovanih privrednih subjekata iz sektora usluga.

Tabela 11: Broj registrovanih poslovnih djelatnosti na području Općine Novi Grad

Djelatnosti	Broj poslovnih subjekata 2015	Broj poslovnih subjekata 2017
poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	8	11
vađenje ruda i kamena	1	1
prerađivačka industrija	172	187
proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	3	6
snadbjevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, djelatnosti sanacije okoliša	15	13
Građevinarstvo	155	163
trgovina na malo i veliko; popravak motornih vozila i motocikla	909	939
prijevoz i skladištenje	152	162
djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanja hrane (hotelijerstvo iugostiteljstvo)	46	58
informacije i komunikacije	83	96
finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	24	26
poslovanje nekretninama	62	95
stručne, naučne i tehničke djelatnosti	200	220
administrativne i pomoćne uslužne djelatnost	63	97
javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	35	35
Obrazovanje	46	47
djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	31	37
umjetnost, zabava i rekreacija	204	226
ostale uslužne djelatnosti	495	567
djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i organa	2	2

Izvor: Federalni zavod za statistiku (31.12.2015., 31.12.2017)

1.5. Stanje u obrazovanju

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, na području općine Novi Grad Sarajevo osnovno obrazovanje se izvodi u petnaest osnovnih škola (JU) koje prema trenutnim kapacitetima i raspoloživosti nastavnog osoblja pružaju usluge obrazovanja za 10.251 učenika. Na teritoriji općine egzistira i osnovna škola u okviru Centra za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu, kao i privatna škola Maarif.

Tabela 12. Broj škola i upisanih učenika u osnovno obrazovanje, FBiH, KS, Općina Novi Grad

	Federacija BiH		Kanton Sarajevo		Općina Novi Grad	
	Škole	Upisani	Škole	Upisani	Škole	Upisani
2013/2014	1 111	198 840	87	34 817	15	9 587
2014/2015	1 109	194 867	87	36 093	15	9 925
2015/2016	1 105	191 210	90	36 490	15	10 005
2016/2017	1 105	189 019	88	35 982	15	9 884
2017/2018	1 088	185 605	89	37 077	15	10 251

Izvor: Federalni Zavod za statistiku

U gornjoj tabeli je dat prikaz broja škola i upisanih učenika u osnovne škole na području Federacije BiH, Kantona Sarajevo i općine Novi Grad Sarajevo. Trend rasta broja upisanih učenika u osnovne škole na području općine u odnosu na Kanton i Federaciju je u skladu sa ranijim zaključcima o pozitivnom migracijskom saldu i natalitetu na području općine Novi Grad Sarajevo.

Na teritoriji općine Novi Grad Sarajevo djeluju tri srednje škole (JU), od pomenutog broja, dvije škole su gimnazijskog profila, a jedna škola obrazuje učenike za tehničke nauke. Pored navedenog, na teritoriji općine postoji i srednja škola u okviru Centra za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu, te privatna škola Gimnazija Maarif. Ukupno 1.505 učenika srednjih škola pohađa obrazovanje na području općine Novi Grad Sarajevo. Međutim, zbog specifičnosti srednjoškolskog obrazovanja (upisa učenika sa područja općine Novi Grad Sarajevo u srednje škole na područjima drugih općina Kantona Sarajevo) dalja analiza ovog nivoa obrazovanja nije moguća. Međutim, generalna je ocjena istraživanja u ovoj oblasti da nizak kvalitet, posebno srednjeg stručnog obrazovanja, bitno utiče na dominantno strukturnu nezaposlenost u BiH.⁸ Nizak kvalitet obrazovanja je uveliko posljedica nedostatka formalnih veza između škola i poslovnog sektora. Škole ne traže mišljenje poslodavaca o tome kakvo osoblje trebaju. Otuda je nemoguće osigurati visokokvalitetnu praktičnu nastavu za učenike. U mjeri u kojoj se nudi, praktična nastava je uglavnom osigurana kroz neformalne kanale i dobru volju nastavnog osoblja i menadžera kompanija. Škole nemaju povratnu informaciju o tome kakav obrazovni učinak postižu i ne inoviraju planove i programe na bazi toga. Kao rezultat, dodatni trening od minimalno 6-12 mjeseci je potreban kako bi učenici ovladali vještinama neophodnim za posao.

Na kraju ovog dijela potrebno je upozoriti i na problem upisne politike koja nije povezana s tržištem rada. Ona više zavisi od postojeće mreže škola, raspoloživih nastavnika i opreme. Iako, neke škole pokušavaju pratiti kretanja na tržištu rada kroz povremene sastanke s biroima za zapošljavanje i privrednim komorama, upisna politika se u principu ne usklađuje sa prikupljenim informacijama.

Filozofsko-teološki studij - Franjevačka teologija se nalazi na teritoriji općine na kojoj djeluje već oko pedeset godina.

⁸ Kao i visoku stopu nezaposlenosti mladih.

1.6. Realizovane mjere podsticaja zapošljavanju na području općine u 2018. godini

U skladu sa definiranim ciljevima iz Strategije razvoja Općine Novi Grad Sarajevo za period 2014 – 2020. godina i novim Akcionim planom za period 2017 – 2020. godina, Općina Novi Grad Sarajevo počev od 2013. godine provodi mjere podrške privredi i zapošljavanju koje se direktno odnose na prva dva strateška cilja iz Strategije razvoja. Početkom 2018. godine donesena je i Odluka o podsticajima privredi i zapošljavanju na teritoriji općine Novi Grad Sarajevo⁹, a sve u cilju uspostavljanja trajnih i sistemskih mjera podrške privredi, stvaranja mogućnosti za nove investicije kao i postizanja veće stope zapošljavanja na teritoriji ove općine. Navedena Odluka se realizuje putem sljedećih podsticajnih mjera:

1. **Podsticaj privrednim subjektima putem regresiranja dijela kamatne stope** predstavlja jednu od strateških mjera Općine Novi Grad Sarajevo s ciljem odražavanja tekuće likvidnosti firmi, proširenja kapaciteta i jačanja konkurentnosti, održavanje postojeće stope zaposlenosti i otvaranja novih radnih mjesta.

U periodu decembar 2013. godine – decembar 2018. godine, na ovaj način je plasirano više od 35,8 miliona KM putem 151 finansiranja, koja su uticala na generiranja 896 novih radnih mjesta i očuvanje 7.268 postojećih.

2. **Podsticaj START UP firmama putem regresiranja dijela kamatne stope uz mogućnost korištenja kreditno-garantnog fonda** je mjera koja se u Općini provodi već 3 godine s ciljem pružanja podrške početnicima u biznisu kako bi lakše došli do potrebnih izvora finansiranja svojih poslovnih ideja, odnosno novoregistriranim biznisima, osnovanim unazad godinu dana, kako bi olakšala početak poslovanja.

Početnici u biznisu mogu aplicirati za sredstva u iznosu do 20.000 KM s rokom otplate do 5 godina, pri čemu Općina subvencionira dio kamatne stope u iznosu od 4 %. Pored povoljne profitne stope početnicima je na raspolaganju i Kreditno-garanti fond koji služi kao obezbjeđenje za dio preuzetog kreditnog rizika.

Na ovaj način je podržano ukupno 15 firmi-početnika u biznisu koje trenutno zapošljavaju ukupno 37 osoba, a što je za 15,63 % ili 5 osoba više nego na početku finansiranja.

3. **Sufinansiranje zapošljavanja pripravnika** se odnosi na finansiranje prvog zaposlenja za određeni broj nezaposlenih lica bez radnog iskustva sa teritorije općine Novi Grad Sarajevo kod poslodavca koji su aplicirali na javni poziv JU Službe za zapošljavanje KS,

⁹ Općinsko vijeće Novi Grad Sarajevo je na 14. sjednici održanoj dana 27.02.2018. godine donijelo Odluku o podsticajima privredi i zapošljavanju na teritoriji općine Novi Grad Sarajevo (Sl. novine KS, 15.03.2018, br. 11, str. 61).

a putem mjesečnih isplata podsticaja za potrebe sufinansiranja troškova bruto plaća pripravnika (od 6 do 12 mjeseci u zavisnosti od stručne spreme).

Rezultati kroz godine:	Pripravnici koji su odradili pripravnički staž	Osobe koje su ostale u radnom odnosu po okončanju pripravničkog staža	Relativni iznos
2013.	14	8 osoba	57 %
2016.	16	11 osoba	69 %
2017.	16	7 osoba	44 %
2018.	U toku	pripravnički staž je u toku	/
Ukupno	66		

4. **Sufinansiranje obuke nezaposlenih osoba za poznatog poslodavca** je podsticajna mjera koja podrazumijeva sufinansiranje obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije nezaposlenih osoba sa evidencije nezaposlenih Biro Novi Grad Sarajevo za poznatog poslodavca, a s ciljem dodatnog osposobljavanja kadra i usklađivanja sa stvarnim potrebama tržišta rada. Odabrani poslodavac najčešće obuku realizuje interno u vlastitoj kompaniji, dok odabrani centri imaju zadaću obučiti nezaposlene osobe i za određeni broj pronaći adekvatnog poslodavca, koji će ih zaposliti na period do najmanje 6 mjeseci.

Rezultati kroz godine:	Broj obučениh osoba	Osobe koje su i po okončanju mjere ostale u radnom odnosu	Postotak
2017.	35	21	60 %
2018.	54	Mjera u toku realizacije	...
Ukupno	89		

5. **Sufinansiranje troškova samostalnih poduzetnika - početnika u biznisu** je podsticajna mjera zapošljavanja koja je namijenjena pružanju potrebne podrške novim obrtima, trgovinskim i/ili ugostiteljskim radnjama registrovanim od 2018. godine, a sve s ciljem povećanja broja samostalnih poduzetnika i održivog samozapošljavanja kroz pokretanje vlastitih biznisa. Općina Novi Grad Sarajevo, samostalnim privrednim subjektima za prve 2 godine obavljanja djelatnosti, kvartalno sufinansira troškove poslovanja.

U 2018. godini ovom mjerom finansijski je podržano 108 samostalnih poduzetnica/ka-početnica/ka u biznisu sa ukupno 157 zaposlenih lica.

Također, Općina Novi Grad Sarajevo pruža podršku privredi kroz aktivnosti promocije, zatim za uvođenje certifikata i međunarodnih standarda, očuvanje starih tradicionalnih zanata i deficitarnih zanimanja, te podršku za učešće u domaćim i međunarodnim projektima od značaja za lokalni ekonomski razvoj. Posebno se ističe realizovani projekat „**Nove Strategije zapošljavanja na lokalnom nivou**“ po pozivu Međunarodne organizacije rada u BiH (UN - ILO) u okviru Programa „Podrška lokalnim partnerstvima za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini”, a koji finansira Evropska unija. Pored navedenog, Općina učestvuje i u partnerskim projektima sa drugim vladinim i nevladinim institucijama (promocija dualnog obrazovanja, uključivanje dijaspore u lokalni ekonomski razvoj, razvoj u funkciji jačanja turističke infrastrukture i ponude, razvoj sistema za promociju poslovnih zona i sl.).

Imajući u vidu činjenicu da je Općina Novi Grad Sarajevo po Prostornom planu razvoja KS gradska općina određena za razvoj privredno-poslovnih zona u Gradu Sarajevu, te da ista ima veliki broj privrednih subjekata koji posluju na njenom teritoriju, Općina kontinuirano nastoji raditi na poboljšanju poslovne infrastrukture zona koja se nalaze na teritoriju Općine, i to: Privredne zone Rajlovac, Bačići, Telalovo polje i Industrijske zone Zrak.

2. SWOT ANALIZA

U tabeli ispod je data SWOT matrica općine Novi Grad Sarajevo sa elementima PESTLE analize. Matrica je rezultat konsultacija obavljenih u okviru razvojnog tima, kao i primarnih i sekundarnih istraživanja (dubinskih intervjuja i analiza postojećih strateških i drugih dokumenata). U procesu izrade SWOT matrice osigurana je puna participacija predstavnika javnog, privatnog i civilnog sektora općine Novi Grad Sarajevo, ali i relevantnih predstavnika Grada i Kantona Sarajevo, te Privredne komore Federacije BiH.

	SNAGE	SLABOSTI
Resursi, organizacija i prošli rezultati	<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan geoprometni položaj Općine (Europski koridor V-c, dio glavnog grada BiH, dio najrazvijenijeg kantona u FBiH) • Ljudski kapital – rastući broj i vitalnost stanovništva; relativno stručna radna snaga • Veliki potencijal lokalnog tržišta i tržišta Kantona Sarajevo • Razvijeni mehanizmi saradnje sa poslovnom zajednicom i nevladinim sektorom • Raspodjela/struktura budžeta – raspoloživi relativno značajni iznosi sredstava za finansiranje programa usmjerenih na zajednicu • Rastući broj kompanija u privatnom sektoru • Strateški i proaktivan pristup u planiranju i provedbi konkretnih programa i mjera podsticaja • Certificirana Općina po SEE BFC standardu za povoljno poslovno okruženje • Prirodni kapital – prostor raspoloživ za formiranje i izgradnju poslovnih/industrijskih zona, povoljni terenski uslovi (nagib terena) za prostorni razvoj • Stvoren jedinstven i prepoznatljiv identitet Općine • Moderna organizacija općinske uprave, obučeni zaposlenici i visok kvalitet usluga koje općina pruža 	<ul style="list-style-type: none"> • Nizak nivo konkurentnosti privrede i nedovoljna izvozna orijentacija lokalnih privrednih subjekata, značajno prisustvo lokalno orijentiranih uslužnih djelatnosti • Još uvijek visok stepen sive ekonomije • Neusklađenost radne snage sa tržišnim potrebama • Neadekvatna i nedostupna poslovna infrastruktura za malu privredu • Nedovoljni kapaciteti apsorpcije fondova, programa, projekata • Nedovoljna uključenost u projekte prekogranične saradnje i ostale međunarodne projekte • Neiskorištenost <i>brownfield</i> lokacija • Nedovoljan broj brzorastućih radno intenzivnih kompanija • Nedovoljno razvijena turistička ponuda na području općine • Korisnički pristup razvojno orijentiran
	PRILIKE	PRIJETNJE
Političke	<ul style="list-style-type: none"> • Dosljedna primjena povelje o lokalnoj samoupravi • Primjena i usvajanje međunarodnih standarda u procesu pridruživanja EU 	<ul style="list-style-type: none"> • Više nivoa vlasti u FBiH – složen proces realizacije projekata lokalnog karaktera • Nemogućnost lokalne zajednice da u postojećoj konstalaciji političkih odnosa bitno utiče na kreiranje politika • Politička nestabilnost u BiH (česti izborni ciklusi) koja nepovoljno utiče na jačanje i razvoj lokalnih zajednica

<p style="text-align: center;">Ekonomске</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pozitivan uticaj novih investicija na razvoj ekonomije Općine i promocija investicija, privlačenje novih • Stvaranje javno-privatnih partnerstava u cilju finansiranja implementacije razvojnih projekata • Mogućnost korištenja međunarodnih fondova, programa i projekata • Animiranje i uključivanje dijaspore u lokalni ekonomski razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • Nezadovoljavajuće stope rasta ekonomije, još uvijek visoka nezaposlenosti i posebno neaktivnosti stanovništva (veliki broj izdržavanih osoba po jednom zaposlenom) • Nizak kreditni rejting BiH i nedovoljan interes stranih investitora • Loš poslovni ambijent – visoko poresko opterećenje (posebno na rad); neefikasna administracija i komplicirane procedure osnivanja i vođenja biznisa • Nedovoljan nivo ulaganja u infrastrukturu • Odlazak velikog broja obučениh radnika (uglavnom mladih) sa iskustvom u zemlje EU • Veliki neslužbeni sektor (siva ekonomija) • Nizak životni standard stanovništva
<p style="text-align: center;">Socijalne i društvene</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Globalna orijentacija na socijalnu inkluziju i kvalitet ljudskog kapitala • Relativno dobre mogućnosti obrazovanja (formalnog i neformalnog) • Postojanje institucija i fondova koje mogu pružiti finansijsku i tehničku podršku • Općina u fokusu glavnog grada BiH 	<ul style="list-style-type: none"> • Neadekvatni programi i prioriteti podrške socijalnim kategorijama • Promjena pravnog, finansijskog i institucionalnog okvira na kantonalnom entitetskom i državnom nivou • Mobilnost radne snage prema razvijenim zemljama
<p style="text-align: center;">Tehnološke</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnost korištenja informaciono-komunikacionih tehnologija u upravljanju općinom – e-uprava - prema biznisu, građanima i drugim upravama • Certificiranje privrednih subjekata 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljno razvijena tehnološka i razvojno - istraživačka infrastruktura i usluge u BiH i transfer zastarjelih tehnologija u BiH • Nedovoljan transfer novih znanja i tehnologija iz drugih razvijenih zemalja, posebno u odnosu na zemlje regije, što vodi tehnološkom zaostajanju zemlje • Zapostavljanje inovatora, talenata i kreativnih mladih ljudi

Pravne	<ul style="list-style-type: none"> • Kreiranje povoljnog ambijenta za nova investiciona ulaganja • Dosljedna primjena postojećeg zakonodavnog okvira 	<ul style="list-style-type: none"> • Neusklađenost zakonskih i podzakonskih akata na svim nivoima vlasti • Izmjene i dopune zakonskih i podzakonskih akata na višim nivoima vlasti bez prethodno urađenih RIA • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi – zemljište u javnom i privatnom vlasništvu i objekti (ograničenje razvoja ekonomije Općine) • Mala nadležnost i namjenski javni prihodi
Okoliš	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja pravnog, institucionalnog i finansijskog okvira za realizaciju projekata energetske efikasnosti • Mogućnosti novih privrednih djelatnosti • Globalna orijentacija na očuvanje i zaštitu okoliša, kroz povećanje zelenih površina i pošumljavanja istih • Unaprjeđenje gospodarenja otpadom radi povećanja kvalitete života (izgradnja reciklažnog dvorišta) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepostojanje lokalnog plana zaštite okoliša • Problemi u isporukama i rast cijena toplotne energije i gasa-povećanje troškova energenata • Nezadovoljavajući kvalitet komunalnih usluga (zastarjelost vodovodne mreže i problemi snadbijevanja vodom, neadekvatno riješen sistem odvoza i skladištenja otpada, nepostojanje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda • Povećan promet motornih vozila na Kantonu, zagađenost zraka (posebno u zimskim mjesecima) zbog specifičnog položaja općine • Bespravna gradnja koja rezultira pokretanjem klizišta u padinskim dijelovima Općine • Povećanje cijena energenata; porast cijena snadbijevanja toplotnom energijom

S obzirom na vremenski period i resurse koji stoje na raspolaganju, fokus Općine u narednom periodu trebao bi biti na generiranju novih kvalitetnih radnih mjesta kroz podizanje konkurentnosti lokalne ekonomije i privlačenje investicija, jačanju ljudskog kapitala i socijalnoj inkluziji, rješavanju kritičnih ekoloških problema, promjeni odnosa prema potrošnji energije, jačanju kapaciteta apsorpcije fondova i projekata samostalno i u kooperaciji sa drugima.

3. CILJEVI LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZAPOŠLJAVANJA I VEZA SA DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA OPĆINE

Strategijom razvoja Općine Novi Grad za period 2014 – 2020. godina i Akcionim planom za period 2017-2020. definirani su sljedeći razvojni ciljevi Općine:¹⁰

1. Konkurentna privreda koja će generirati nova, kvalitetna radna mjesta na području općine
2. Jačanje ljudskog kapitala kroz podršku projektima koji će rezultirati većim znanjem, vještinama, inovativnošću, kreativnošću, boljom psihofizičkom kondicijom, socijalnom kohezijom i inkluzijom
3. Podizanje kvaliteta uprave, infrastrukture i upravljanje prostorom kao bitne komponente ugodnog življenja i uspješnog poslovanja
4. Očuvanje i zaštita okoliša i efikasno upravljanje energijom

Kroz rad sa Radnim timom za izradu Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za period 2019 – 2021. godina definirane su mjere, projekti i programi koji doprinose realizaciji strateških razvojnih ciljeva općine koji se odnose na zapošljavanje i radna mjesta. Definiran je sljedeći **primarni cilj**:

Povećati broj i kvalitet održivih radnih mjesta na području općine promovirajući istovremeno socijalnu uključenost i ravnopravnost spolova

Primarni cilj je kvantificiran kroz sljedeće mjere:

- Broj registrovanih subjekata na području Općine povećati minimalno za 5 %.
- Broj zaposlenih na području Općine povećati minimalno za 5 %.
- Broj nezaposlenih na području Općine smanjiti za 5 %.
- Povećati prosječnu plaću na području Općine za minimalno 5 %.
- Učešće dugoročno nezaposlenih u ukupnoj strukturi nezaposlenih na području Općine smanjiti na 75%.
- Učešće nezaposlenih iz kategorije 55+ godina starosti u ukupnoj strukturi nezaposlenih na području Općine održati ispod 18 %.
- Učešće žena u ukupnoj strukturi nezaposlenih smanjiti ispod 60 %.

U skladu sa primarnim ciljem definirana su tri ključna cilja Lokalnog akcionog plana zapošljavanja Općine Novi Grad za period 2019 – 2021. godine:¹¹

¹⁰ Revizija Strategije razvoja Općine Novi Grad Sarajevo 2014-2016. i novi Akcioni plan 2017-2020., dostupno na: https://www.novigradsarajevo.ba/uploads/files/shares/strategija%20razvoja/revizija_strategije.pdf

¹¹ Detaljan pregled programa i projekata je dat u Prilogu 1 ovog dokumenta.

Cilj I. Podići konkurentnost privrede na području općine što će voditi novom zapošljavanju, većoj održivosti i kvaliteti radnih mjesta.

U okviru cilja I definirane su sljedeći programi i odgovarajući projekti:

- 1. Osigurati pristup povoljnim izvorima finansiranja**
 - 1.1. Podsticaj privrednim subjektima putem regresiranja dijela kamatne stope
 - 1.2. Podsticaj START UP firmama putem regresiranja kamatne stope uz mogućnost korištenja kreditno – garantnog fonda
- 2. Jačanje poslovne infrastrukture**
 - 2.1. Partnersko ulaganje u prioritetnu komunalnu infrastrukturu u privrednim zonama
 - 2.2. Aktiviranje novih poslovnih zona na području općine
- 3. Unapređenje i promocija lokalne privrede te privlačenje novih investicija**
 - 3.1. Proaktivna uloga u pripremi olakšica i rasterećenja za lokalnu privredu
 - 3.2. Podrška za uvođenje certifikata, međunarodnih standarda i dr.
 - 3.3. Podrška inovacijama u biznisu
 - 3.4. Promocija lokalne privrede kroz programe mentorstva i publikovanje specifičnih vodiča, brošura, filmova i sl.
 - 3.5. Promocija lokacija za nove investicije
- 4. Podrška poljoprivrednicima i tradicionalnim zanatima**
 - 4.1. Podrška plasmanu poljoprivrednih proizvoda – Bosanske tržnice
 - 4.2. Podsticaj urbanoj poljoprivredi
 - 4.3. Podrška organskoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda
 - 4.4. Edukacija poljoprivrednih proizvođača
 - 4.5. Finansijski podsticaji poljoprivrednim proizvođačima
 - 4.6. Podrška očuvanju starih tradicionalnih zanata, obrta i deficitarnih zanimanja

Cilj II. Unapređenje kvaliteta ljudskog kapitala i povećanje zapošljivosti posebno dugoročno nezaposlenih osoba na području općine.

U okviru cilja II definirane su sljedeći programi i odgovarajući projekti:

- 1. Povećanje kvaliteta ljudskog kapitala**
 - 1.1. Podrška poduzetničkom učenju i promociji poduzetništva
 - 1.2. Program podrške obrazovanju za deficitarna zanimanja
 - 1.3. Partnerstvo u realizaciji edukativnih programa za žene
- 2. Povećanje zapošljivosti (posebno dugoročno) nezaposlenih osoba**
 - 2.1. Sufinansiranje zapošljavanja pripravnika
 - 2.2. Sufinansiranje obuke nezaposlenih osoba za poznatog poslodavca
 - 2.3. Podrška projektima zapošljavanja teško zapošljivih kategorija (55+ godina starosti, nezaposleni duže od 5 godina, zapošljavanje invalidnih osoba)
 - 2.4. Podrška socijalnom preduzetništvu na području Općine

Cilj III. Unapređenje administrativnih kapaciteta i sistemski pristup zapošljavanju kako bi se povećala učinkovitost i efikasnost realiziranih programa.

U okviru cilja III definirane su sljedeći programi i odgovarajući projekti:

1. Institucionalizirati lokalno partnerstvo za razvoj (LPZ) i dalje razvijati lokalna partnerstva (poslovni savjet, službe za zapošljavanje, obrazovne institucije, nevladin sektor)
2. Jačanja kapaciteta za privlačenje sredstava iz EU fondova
3. Razviti funkcionalan model monitoringa i evaluacija intervencija na tržištu rada
4. Promovirati rezultate programa i projekata Općine

3. FINANSIJSKI OKVIR I IZVORI FINANSIRANJA

Za realizaciju programa i projekata iz Lokalnog akcionog plana zapošljavanja 2019 – 2021. godina Općina Novi Grad planira godišnje izdvojiti 1,2 do 2 miliona KM što čini 3 -5% ukupnog budžeta Općine. Pored sredstava Općine, obezbijeđena su sredstva Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, učešće preduzeća i partnera iz privatnog i nevladinog sektora kao i sredstva inostranih investitora i donatora, kao i iz drugih izvora u partnerskih programima i projektima za definirani vremenski period.

4. NOSIOCI REALIZACIJE, MONITORING I EVALUACIJA AKCIONOG PLANA

U cilju jasnog definisanja uloga i odgovornosti u procesu realizacije Lokalnog akcionog plana zapošljavanja, definisani su odgovarajući mehanizmi, odnosno procedure koje bi trebale osigurati njegovo uspješno provođenje, i to kroz:

1. Uspostavljanje saradnje između ključnih aktera u realizaciji LAPZ-a;
2. Efikasno korištenje raspoloživih organizacionih, ljudskih i drugih resursa;
3. Jačanje lokalnih partnerstava (općinska administracija, privatni sektor, javna preduzeća i ustanove, nevladine organizacije) u cilju osiguranja sistemskog pristupa realizaciji politike zapošljavanja.

U okviru lokalnih struktura prepoznati su:

Lokalno partnerstvo za zapošljavanje Općine Novi Grad Sarajevo (LPZ), Općinski načelnik i Služba za privredu i lokalni ekonomski razvoj. Opis zadataka je sljedeći:

- Inicira i koordinira proces izrade lokalnog akcionog plana zapošljavanja;
- Kreira Lokalni akcioni plan za zapošljavanje i predlaže Općinskom načelniku na usvajanje, a nakon toga informiše Općinsko vijeće o realizaciji u okviru redovne Informacije o realizaciji podsticaja privredi i zapošljavanju.
- Učestvuje u izradi pojedinačnih operativnih planova (programa/mjera/projekata) u saglasnosti sa Lokalnim akcionim planom zapošljavanja;
- Prati realizaciju Akcionog plana i pojedinih projekata/programa zapošljavanja;
- Koordinira i podstiče saradnju između zainteresovanih strana i pruža pomoć u realizaciji njihovih aktivnosti.

- Osigurava učešće i informisanost svih socio-ekonomskih partnera u procesu planiranja i realizacije LAPZ.
- Promoviše rezultate provedenih programa, mjera i projekata

Općinsko vijeće:

- Godišnje prima k znanju informaciju o realizaciji Lokalnog akcionog plana zapošljavanja Općine u okviru redovne Informacije o realizaciji podsticaja privredi i zapošljavanju.

Općinska administracija:

- Služba za privredu i lokalni ekonomski razvoj, putem Odsjeka za lokalni ekonomski razvoj vrši logističku i administrativnu podršku za rad Lokalnog partnerstva za zapošljavanje i blagovremeno i kontinuirano informisanje o svim programima (nacionalnim i međunarodnim) od značaja za realizaciju ciljeva i aktivnosti definisanih Akcionim planom;
- Podršku u izradi projekata/programa definisanih Akcionim planom
- Stručno tehnička provedba mjera, programa, projekata definisanih LAPZ-om.

Nosilac procesa monitoringa i evaluacije (ocjene učinaka) Lokalnog akcionog plana zapošljavanja općine Novi Grad Sarajevo je Privredni/Poslovni savjet unutar Lokalnog partnerstva za zapošljavanje. Ovo tijelo je zaduženo za sistematično i redovno prikupljanje podataka, praćenje procesa realizacije, ciljeva, programa/projekata, ocjenu učinaka realizovanih projekata, te ocjenu ukupne uspješnosti realizacije LAPZ-a.

Monitoring će se provoditi kontinuirano za cijeli period realizacije LAPZ-a. Ocjena učinaka će se provoditi jednom godišnje. Jednom godišnje će se raditi i ažuriranje plana za preostali period do njegovog isteka.

Prilog 1. Pregled ciljeva, programa i odgovarajućih projekata lokalnog akcionog plana zapošljavanja

Cilj I:		Podići konkurentnost privrede na području Općine što će voditi novom zapošljavanju, većoj održivosti i kvaliteti radnih mjesta				
Program	Ključni projekti	Uslovi i ograničenja	Period izvršenja i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi
1. Osigurati pristup povoljnim izvorima finansiranja	1.1. Podsticaj privrednim subjektima putem regresiranja dijela kamatne stope	def. Pravilnikom, Javni poziv	3 godine +	nivo plasmana, otvorena nova i očuvana radna mjesta, broj kompanija (PS)	Općina Novi Grad Sarajevo i Komercijalna banka	budžet i bankovni plasmani
	1.2 Podsticaj START UP firmama putem regresiranja dijela kamatne stope uz mogućnost korištenja kreditno-garantnog fonda	def. Pravilnikom, Javni poziv	3-5 godina	broj korisnika kredita i broj zaposlenih	Općina Novi Grad Sarajevo i Komercijalna banka	budžet i bankovni plasmani
2. Jačanje poslovne infrastrukture na području općine	2.1. Partnersko ulaganje u prioritetnu komunalnu infrastrukturu u privrednim zonama	nepostajanje obuhvata poslovne zone	3 godine i više	broj projekata za rekonstrukciju	Općina Novi Grad Sarajevo i partneri	budžet općine Novi Grad Sarajevo, KS, JKP, i namjenski fondovi
	2.2. Projekat otkupa zemljišta u okviru RP za poslovne zone	procedura rješavanja imovinsko-pravnih odnosa	1-3 godine	površina otkupljenog zemljišta, broj novih investitora	Općina Novi Grad Sarajevo i investitori	budžet Općine Novi Grad Sarajevo i potencijalni investitori
	2.3. Priprema za osnivanje poslovne zone	dinamika rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i nedostatak elaborata	2 godine	izrađen jasan dinamički plan	Općina Novi Grad Sarajevo- posebno obrazovan tim i partnerske institucije	budžet Općine Novi Grad Sarajevo, KS, FBiH, potencijalni investitori i donatori
3. Unapređenje i promocija lokalne privrede, privlačenje	Proaktivna uloga u kreiranju olakšica i rasterećenja privrede, ONGSA lider-primjer dobre prakse	nivo ovlaštenja, sporost u reformama	Trajno	broj inicijativa za uvođenje novih olakšica i rasterećenja, broj implementiranih olakšica	Općina Novi Grad Sarajevo, KS, FBiH, agencije, Uduženje	pozicija proaktivne Općine, vodeća uloga u razvojnim inicijativama, dostupnost

novih investicija					poslodavaca, Komore	potencijalnih partnera i LPZ
	Podrška za uvođenje certifikata, međunarodnih standarda i dr.	def. Pravilnikom, Javni poziv	3 godine	broj korisnika podsticaja	Općina Novi Grad Sarajevo i kompanije	budžet i kapaciteti kompanija
	Promocija inovacija za razvoj biznisa	slaba institucionalna podrška, niska svijest	3 godine	broj inovativnih poduhvata, br.inovacija primjenjenih u kompanijama	Općina Novi Grad Sarajevo, obrazovne institucije, Centri za obuku i kompanije	Centar za inovacije i poduzetništvo u Srednjoj elektrotehničkoj školi, Dizart centar, budžet Općine Novi Grad Sarajevo
	Promocija privrede i lokalnog ekonomskog razvoja kroz programe mentorstva, izrade programa za teško upošljive kategorije i publikovanje specifičnih vodiča, brošura, filmova i sl.	godišnji program, kontinuirano prioritiziranje prema potrebama i mogućnostima	3 godine	broj privrednih, sajamskih manifestacija, objava, izdatih vodiča, brošura, filmova, certifikata i sl.	Općina Novi Grad Sarajevo- Služba za PLER i Služba kabineta općinskog načelnika	Općina Novi Grad Sarajevo i partnerski projekti
	Promocija lokacija za nove investicije	Brownfield lokacije i objekti, Greenfield mogućnosti, nivo koordinacije kod utvrđivanja prioriteta, složenost rješavanja imovinsko-pravnih odnosa	Trajno	vodič za investitore, printani i video materijal, baze podataka o lokacijama, web promocija	Općina Novi Grad Sarajevo	budžet, out-sourcing agencije, Mreže saradnje, razvojne agencije i sl., partnersrtvo sa KS i FBiH
4. Podrška poljoprivrednicima i tradicionalnim zanatima	Podrška poljoprivrednoj proizvodnji	Pravilnik	kontinuirano	broj RPG, obrta u poljoprivredi i korisnika edukativnih programa	Općina Novi Grad Sarajevo, poljoprivrednici i samostalni poduzetnici	budžet Općine Novi Grad Sarajevo, budžet Federacije i KS, i projektna partnerstva
	Podrška očuvanju starih tradicionalnih zanata, obrta i deficitarnih zanimanja	def. Pravilnikom	3 godine	broj korisnika podsticaja	Općina Novi Grad Sarajevo i obrtnici	budžet i obrtnici

	Cilj II:	Unapređenje kvaliteta ljudskog kapitala i povećanje zapošljivosti posebno dugoročno nezaposlenih osoba na području Općine				
Program	Projekti	Uslovi i ograničenja	Period izvršenja i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi
1. Povećanje kvaliteta ljudskog kapitala	1.1. Podrška inovacijama, preduzetničkom učenju i promociji preduzetništva (posebno mladih i žena)	nizak nivo zainteresovanosti polaznika i niska poduzetnička svijest	3 godine i više	broj održanih akademija, edukativnih programa, radionica	ovlaštene institucije, NVO i sl.	kapaciteti i budžet Općine Novi Grad Sarajevo, Namjenski fond
	1.2. Program podrške deficitarnim zanimanjima	norma i tržišni standardi o deficitarnim zanimanjima	3 godine	broj stručnih analiza, izvještaja, eventualno norma (akt), broj programa, broj obučeni i broj zaposlenih	partnerstvo ovlaštenih institucija i poslodavaca	budžet Općine Novi Grad Sarajevo, KS i FBiH, namjenski fondovi
	1.3. Partnerstvo u realizaciji edukativnih programa za žene	mali broj ciljanih programa i manji broj radnih mjesta za žene	3 godine	broj obučeni žena za samostalno privređivanje, broj zaposlenih žena kod poznatih poslodavaca	Općina Novi Grad Sarajevo, JUSZZKS i kompanije	budžet Općine Novi Grad Sarajevo, KS, FBiH, kompanije i vlastita sredstva nezaposlenih
	Promocija dualnog obrazovanja	kontinuirano lobiranje, zagovaranje i donošenje zakona u KS	3 godine i više	broj uvedenih praktičnih obuka za učenike, broj škola i kompanija sa uvedenom praktičnom nastavom	Općina Novi Grad Sarajevo, KS, kompanije i Udruženje poslodavaca	iskustva projekta EU-ILO sa UPFBiH
2. Povećanje zapošljivosti (posebno dugoročno) nezaposlenih	Sufinansiranje zapošljavanja pripravnika	def. Pravilnikom, Javni poziv JUSZZKS i poželjno Javni poziv ONGSA	3 godine i više	broj pripravnika, kompanija, r.korisnika (VSS i SSS)	Služba PLER i kompanije	budžet i Memorandum sa JUSZZKS i LPZ
	Sufinansiranje troškova samostalnih poduzetnika - početnika u biznisu	def. Pravilnikom i Javnim pozivom-stalno otvoren uz potrebu proširenja na određene	3 godine i više	broj registrovanih samostalnih poduzetnika, ukupan	Služba PLER	Općina Novi Grad Sarajevo i projektna partnerstva

		d.o.o. početnike, tipa advokat, zubar i sl.		broj zaposlenih u pokrenutim biznisima		
Program podrške nezaposlenim VSS	godine čekanja na birou i vrsta sprema		3 godine	broj zaposlenih VSS	Općina Novi Grad Sarajevo, JUSZZKS i kompanije	budžet Općine Novi Grad Sarajevo, KS i kompanije
Sufinansiranje obuke nezaposlenih osoba za poznatog poslodavca	Pravilnik i stalno otvoren Javni poziv		3 godine i više	broj obučanih i zaposlenih osoba	Općina Novi Grad Sarajevo, kompanije i Centri za obuke	budžet i kompanije, LPZ
Projekat podrške nezaposlenim 55+	lokalni pristup i nerazrađene baze potencijalnih korisnika, nadležne institucije, razrada plana		3 godine	broj radno-angažovanih nezaposlenih osoba M/Ž, broj radno-obučanih min.50	partnerstvo ovlaštenih institucija	budžet Općine Novi Grad Sarajevo, KS i LPZ
Projekat podrške nezaposlenim duže od 5 godina	nedostatak ciljanih programa i brojnost nezaposlenih		3 godine	broj specifičnih programa i broj korisnika	Općina Novi Grad Sarajevo i JUSZZKS	Općina Novi Grad Sarajevo i LPZ
Projekat jačanja konkurentnosti kompanija koje upošljavaju invalidne osobe sa ciljem održivosti radnih mjesta	Nedovoljno kvalitetni projekti kompanija		3 godine	broj održanih radnih mjesta (posebno invalidnih osoba), broj privrednih subjekata koji su koristili podsticaj, broj projekata	Općina Novi Grad Sarajevo i kompanije	budžet Općine Novi Grad Sarajevo, kompanije i eventualno dostupni fondovi
Realizacija Programa za mentorstvo za početnike u biznisu i druge zainteresovane subjekte	Nedostatak interesa privrednih subjekata za ovaj podsticaj		3 godine	Broj privrednih subjekata koji su koristili podsticaj	Općina Novi Grad Sarajevo	kapaciteti i budžet Općine Novi Grad Sarajevo, Namjenski fond

	Cilj III:	Unapređenje administrativnih kapaciteta i sistemski pristup zapošljavanju kako bi se povećala učinkovitost i efikasnost realizovanih programa				
Program	Projekti	Uslovi i ograničenja	Period izvršenja i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi
1. Unaprijediti kapacitete općinskih službi i lokalne zajednice u oblasti zapošljavanja	1.1. Jačanje kapaciteta za privlačenje EU sredstava u sektor zapošljavanja	nezadovoljavajući nivo znanja i vještina EU projekata Općine i subjekata na teritoriji	3 godine i više	broj partnerstava, aplikacija i broj realizovanih projekata	Općina Novi Grad Sarajevo i partneri	budžet Općine Novi Grad Sarajevo, LPZ, Mreža Saradnje
	1.2. Razvoj komunikacijskog kanala za dijasporu	nedostatak statistika na lokalnom nivou, stručnih analiza, ispitivanja, otežan lokalni pristup	3 godine	uspostavljen komunikacijski kanal sa brojem kontakata, posjeta i izvršenom analizom interesa	Općina Novi Grad Sarajevo i Mreže saradnje	budžet Općine Novi Grad Sarajevo i Memorandum sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice, Namjenski fondovi za podršku i LPZ
	1.3. Održivost BFC Certifikata (projekat podrške djelovanju LPZ-a)	neujednačen pristup općinskih službi i subjekata u zajednici	3 godine	obnova ceritfikata BFC	Općina Novi Grad Sarajevo, partneri, REDAH, NALED Mreža	budžet Općine Novi Grad Sarajevo, KS, FBiH, JKP, kompanije